

ضرب‌المثل‌های هزار ساله!

بچه‌ها حتماً تا به حال اسم فردوسی و کتاب مشهور او یعنی شاهنامه را شنیده‌اید. شاهنامه نزدیک به هزار سال پیش سروده شده است. شاید با خودتان فکر کنید که پس از گذشت هزار سال آن قدر زبان فارسی عوض شده که امکان ندارد وقتی شاهنامه را می‌خوانیم چیزی متوجه بشویم. خب راستش را بخواهید درست است که زبان فارسی در این مدت تغییراتی داشته اما جالب این جاست که مثلاً تعدادی از ضرب‌المثل‌هایی که هزار سال پیش فردوسی در شاهنامه از آن‌ها استفاده کرده، این روزها توسط ما هم استفاده می‌شود. برای آشنایی با تعدادی از این ضرب‌المثل‌ها، مدادی بردارید و دست به کار شوید. در سمت راست بیت‌هایی از شاهنامه را می‌بینید و در سمت چپ، تعدادی ضرب‌المثل. هر شعر را به ضرب‌المثل خودش وصل کنید. حواستان باشد که یک ضرب‌المثل اضافه است.

● آب از سرچشمه گل‌آلود است

● دشمن دانا به از نادان دوست

● نابرده رنج گنج میسر نمی‌شود

● از ماست که بر ماست

● باد آورده را باد می‌برد

● آب زیر کاه

ز^[۱] گفت سیاوش بخندید شاه
نه آگاه بُد^[۲] ز آب در زیر کاه

ز باد آمده بازگردد به دم
یکی داد^[۳] خواندش و دیگر ستم

سخن رفت‌شان یک به یک هم‌زبان
که از ماست بر ما بد آسمان

که دشمن که دانا بود، به^[۴] ز دوست
آبا^[۵] دشمن و دوست، دانش نکوست

سخن هر چه گفتم، همه خیره شد
که آب روان از بُنه^[۶] تیره شد

[۱] ز: کوتاه شده «از»

[۲] بُد: کوتاه شده «بود»

[۳] داد: متضاد ستم، به معنی عدل

[۴] به: کوتاه شده «بهتر»

[۵] آبا: به معنی «پا»

[۶] بُنه: اصل، ریشه